

AZ Sint-Jan Brugge

Nieuwe inzichten bij preventie van scheurwonden

Paul Cappelier
Wondzorgconsulent AZ St. Jan Brugge

Goede zorg laat niemand achter

1

AZ Sint-Jan Brugge

inhoud

1. Anatomie
2. Verouderende huid
3. Definitie van een skin tear
4. Voorkomen van skin tears
5. Oorzaken van skin tears
6. Meest voorkomende plaatsen
7. Risicofactoren
8. Sociale en psychische belasting
9. ISTAP classificatie
10. Preventie
11. Gestructureerde huidverzorging
12. Handhaven van voeding
13. Eerste hulp bij skin tears
14. Behandeling door de verpleegkundige

2

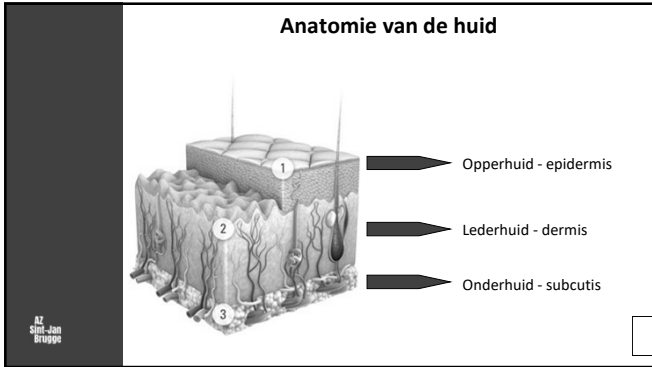
2

Anatomie verouderende huid

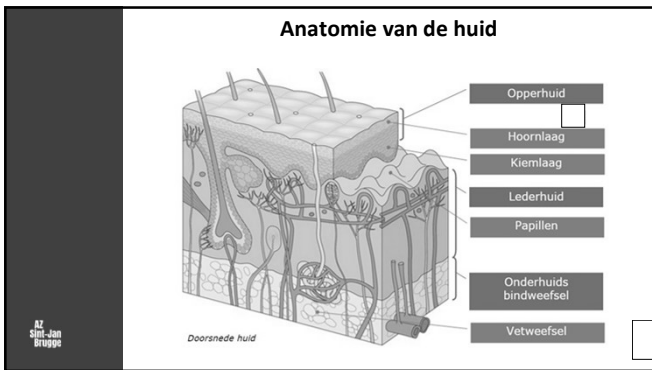
Opperhuid
Lederhuid
Onderhuid

AZ Sint-Jan Brugge

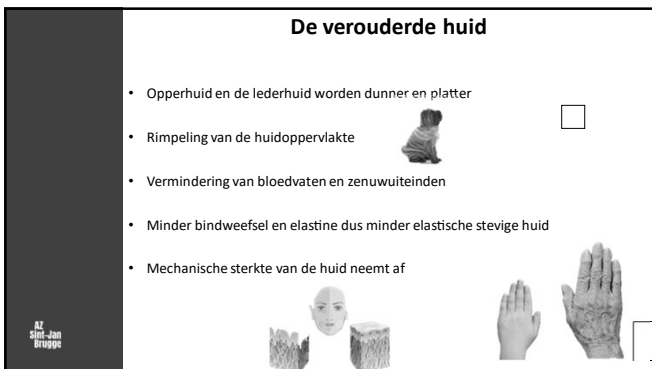
3



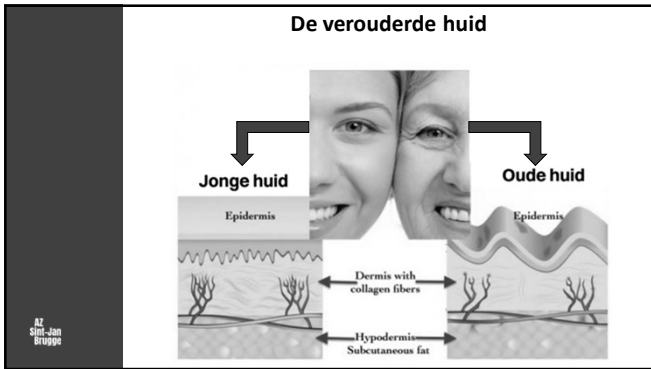
4



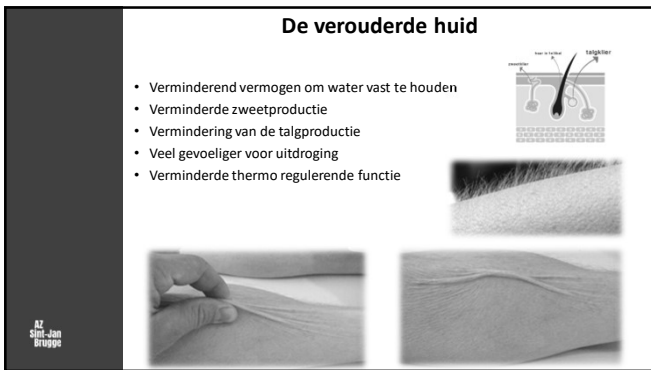
5



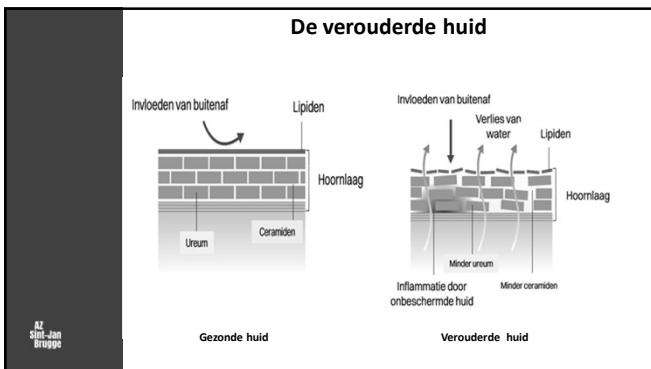
6



7



8



9

Definitie Skin Tears

Een skin tear is een traumatische wond veroorzaakt door mechanische krachten, waaronder het verwijderen van kleefstoffen. De ernst kan variëren per diepte (niet door de subcutane laag heen)



LeBlanc et al, 2018

Definitie van flap:

Een flap in skin tears wordt gedefinieerd als een deel van de huid (epidermis/dermis) dat onbedoeld (gedeeltelijk of volledig) van zijn oorspronkelijke plaats wordt gescheiden door schuifkracht, wrijving en/of stompe kracht.

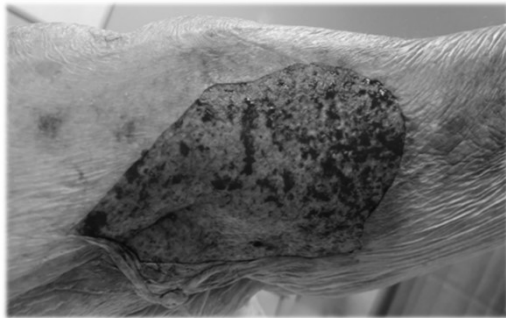
Van Tiggelen et al, 2020



AZ Sint-Jan Brugge

10

Definitie skin tears




AZ Sint-Jan Brugge

11

Voorkomen van skin tears

- **Onderzoek in 2019 in België.**
 - Het ging om 795 verpleeghuisbewoners van wie 24 met skin tears.
 - 3% van de bewoners had dus één of meerdere skin tears
 - De meeste skin tears waren categorie 3 skin tears
 - 75% bevond zich op de onderarmen/benen.
- Uit heel wat internationale onderzoeken weten we dat het voornamelijk voorkomt in zorginstellingen met langdurige opnames, in de thuiszorg, en in de acute zorg zoals bij huisartsenpraktijken, spoedgevallenafdelingen en palliatieve zorg.
- De meest voorkomende wonden zijn bij ouderen en instellingen voor langdurige zorg.
- **55 % alle wonden bij ouderen zijn skin tears!**
 - 50 à 80 % t.h.v. bovenste ledematen
 - 16 à 60 % t.h.v. onderste ledematen



White MW, Karam S, Crowell B. Skin tears in frail elders: a practical approach to prevention. Geriatr Nurs. 1994;15(2):95-99.
 Professor Dimitri Beeckman IZ Gent generaliste

AZ Sint-Jan Brugge

12

Oorzaken skin tears

- Weinig onderzoek en weinig gedocumenteerd

Leblanc et al, 2013

13

Meest voorkomende plaatsen

14

Risicofactoren

- > dan 85 jaar
- Vrouwen
- Kaukasisch ras (blanken)
- Voorgeschiedenis skin tears
- Verminderde voedingsstatus
- Dehydratatie
- Droge huid
- Verminderde mentale status

15

Risicofactoren

- Verminderde gevoeligheid van de huid
- Immobilititeit
- Verminderd zicht
- Gebruik kleefpleisters
- Verminderde ADL-activiteit
- Huid met beschadiging en hematomen
- Langdurig gebruik cortisone
- Co morbiditeit (bijv. chronische hartziekte, diabetes, beroerte, ...)

AZ Sint-Jan Brugge

16

Risicofactoren

- Polyfarmacie
- Stijfheid en spasticiteit
- Gebruik van hulpmiddelen
- Cardiale problemen
- Vasculaire problemen
- Pulmonale problemen
- Neuropathie

AZ Sint-Jan Brugge

17

Psychische en sociale belasting

- Zichtbaarheid wonden heeft grote invloed op zelfbeeld
- Erg dat armen vol blauwe plekken staan die maar langzaam weggaan
- Wondzorg vaak pijnlijk
- Groot risico om nieuwe wonden te ontwikkelen
- Ontmoediging is aanwezig
- Kostprijs verbandmateriaal

AZ Sint-Jan Brugge

18

Classificatie volgens ISTAP

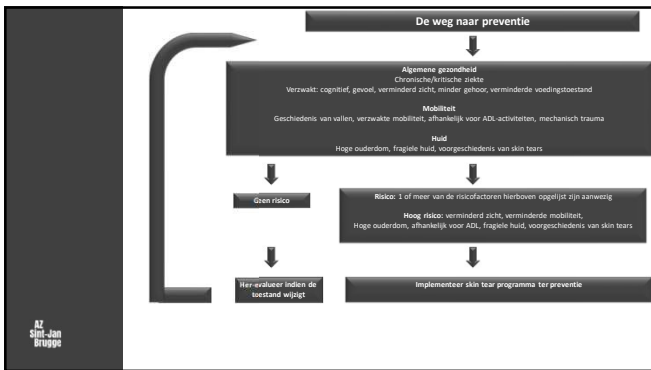
- **Categorie 1: skin tears zonder weefselverlies**

- **Categorie 2: skin tears met gedeeltelijk weefselverlies**

- **Categorie 3: skin tears met volledig weefselverlies**


AZ Sint-Jan Brugge

19



20

Preventie

- Zorgvuldig en tijdig herkennen van risico's
- Heel belangrijk om dit bij ouderen regelmatig te evalueren
- Preventie moet op maat gebeuren van elke zorgvrager
- Het is de rol van elke zorgverlener en in het bijzonder de zorgkundigen
- Betrek mantelzorgers en de zorgvrager zelf bij de preventie
- Het is een taak van een zorgkundige volgens de regelgeving:
 - Maatregelen toepassen om lichamelijke letsels te voorkomen, conform het zorgplan




AZ Sint-Jan Brugge

21

Preventie

- Gebruik tilliften, glijzeil en glijakens om trek- en schuifkrachten te vermijden.

Bron: <https://opzorgen.com/nl/operatiezorgen/waarschuwen-maak-gebruik-van-een-actieve-tilpasluis-1008>

22

Preventie

- Gebruikt steeds bij verplaatsingstechnieken je volle platte hand.
- Grijp de zorgvrager niet vast

23

Preventie


- Geen ontblootte armen en benen maar lange mouwen en lange broek

- Gebruik beschermende kledij bij hoog risico!

24

Preventie

- Zorg voor een veilige omgeving en verwijder alle obstakels
- Zorg voor voldoende verlichting en vrije ruimte om trauma te vermijden
- Draag goede schoenen
- Gebruik enkel een rolstoel voor transport
- Scherm de voetsteunen af
- Zorg voor goed passende schoenen met anti-slipzool
- Knip nagels kort en verwijder juwelen, enz....



AZ Sint-Jan Brugge

25

Preventie

- Gebruik van huidvriendelijke verbanden en verwijderingstechnieken




AZ Sint-Jan Brugge

26

Gestructureerde huidverzorging

- De zorgkundige speelt hier een belangrijke rol!
- Bescherm de huid tegen uitdroging
- Zo weinig mogelijk baden en geen langdurige baden geven!
- Gebruik verzachtende vocht inbrengende zeep op basis van olie
- **HEEL WEINIG ZEEP GEBRUIKEN EN ALKALISCHE ZEPEN VERMIJDEN!**
- Overmatig wassen vermijden
- Zeepresten steeds goed afspoelen!
- Huid droogdeppen met zachte handdoek in plaats van huid droog te wrijven



AZ Sint-Jan Brugge

27

Huidverzorging

- Na elke wasbeurt de huid onmiddellijk hydrateren op alle risicoplakten!
- Uit onderzoek blijkt dat tweemaal daags aanbrengen van vocht inbrengende crème de incidentie van skin tears met bijna 50% verminderde bij bewoners van verzorgingshuizen.
- Het is van vitaal belang bij ouderen met droge, kwetsbare huid




AZ Sint-Jan Brugge

28

Huidbevochtigingsmiddelen

- **Emolliëns** (verzachtende middelen): helpen de huid te smeren, huidcellen te laten opzwellen en de huid glad te maken
 - Bv. paraffinum liquidum, dimethicone
- **Occludenten**: vormt een bijna waterdichte film op de huid die water vasthoudt, waardoor waterverlies (TEWL) wordt verminderd
 - Bv. vaseline
- **Humectants** (bevochtigingsmiddelen): werken als sponzen die water aantrekken en vasthouden in de buitenste huidlagen
 - Bv. glycerine



AZ Sint-Jan Brugge

29

Handhaven van voeding en vochtname

- Beoordeel en evalueer de voedingstoestand
- Eiwitrijke en calorierijke voeding consulteer hiervoor een diëtist!
- Extra vitamine C en zink
- Moedig drinken aan tijdens elke maaltijd en bij elk bezoek in de kamer
 - 2l voor vrouwen 2,5 l voor mannen



AZ Sint-Jan Brugge

30

EHBO bij skin tears

- Ontsmet uw handen en draag handschoenen
- Bij bloeding ga je 5 à 10 minuten op de wonde drukken
- Spoel de wonde grondig uit met lauw kraantjeswater of Na Cl 0,9%
- Zorg dat alle vuilresten en bloedklonter verwijderd zijn
- Plaats volledig verzadigde vochtige kompres op de wonde en de huidflap
- Verwittig onmiddellijk de verpleegkundige!
- De huidflap mag niet uitdrogen.



AZ Sint-Jan Brugge

31


EHBO bij skin tears



AZ Sint-Jan Brugge

32

Behandeling door verpleegkundige



```

graph TD
    A[Skin tears] --> B[Assessment]
    B --> C[Grondig reinigen]
    C --> D[Corrigeer de wondranden]
    B --> E[Controleer en stelp tegen bloeding]
    D --> F[Classificeer volgens ISTAP en documenteer]
            
```

Doelstellingen van de behandeling		
Pak de oorzaak aan	Voorzie vochtige wondheling	Bescherm de wondomgeving
Start preventieprotocol	Vermijd bijkomend trauma	Behandel exsudaat (wondvocht)
	Behandel de pijn	Vermijd infectie

Behandel de wonde volgens bestaand wondzorgprotocol met niet inklevend verbandmateriaal

AZ Sint-Jan Brugge

33

Wondzorg bij type 1 skin tears

- Herpositioneer de huidflap zodoende de wondranden goed aansluiten
- Fixeer de huidflap met een vocht doorlatende siliconen interface
- Overlap de intacte huid minimaal 2 cm met de interface
- Kies een interface die maar aan één zijde kleeft op de huid!
- Indien de wonde proper blijft mag de interface 7 dagen ter plaatse blijven
- Afhankelijk van de hoeveelheid wondvocht kies je een absorberend verband om op de interface te plaatsen
- Fixeer NIET met kleefpleisters maar steeds met een windel of tubulair verband of kleefpleister op basis van silicone!
- Duid duidelijk de richting aan op het verband hoe je het dien te verwijderen!
- Plaats de datum op het verband wanneer het mag ververst worden!

AZ Sint-Jan Brugge

34

Reinigen en corrigeren van de wondranden

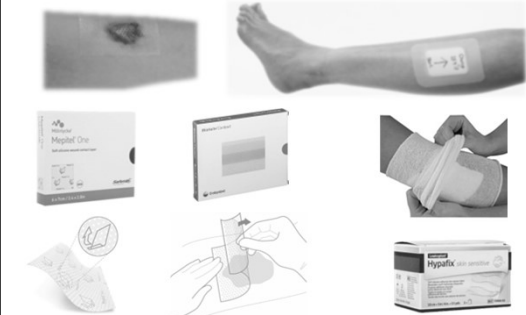


Bron: <https://www.magonlineibrary.com/doi/full/10.12968/cprn.2018.16.12.600>

AZ Sint-Jan Brugge

35

Wondzorg bij type 1 skin tears





AZ Sint-Jan Brugge

36

Wondzorg bij type 2 skin tears

- Herpositioneer stukken huidflap waar dit nog mogelijk is
- Fixeer de huidflappen met een vocht doorlatende siliconen interface
- Overlap de intacte huid minimaal 2 cm met de interface
- Kies een interface die maar aan één zijde kleeft op de huid!
- Breng laagje hydrogel of honingzalf op de interface om wonde vochtig te houden
- Afhankelijk van de hoeveelheid wondvocht kies je een absorberend verband om op de interface te plaatsen
- Ververs het verband volgens de hoeveelheid wondvocht zonder de interface te verwijderen!
- Het mag tot 5 à 7 dagen ter plaatse blijven indien geen tekenen van infectie
- Fixeer NIET met kleefpleisters maar steeds met een windel!
- Duid duidelijk de richting aan op het verband hoe je het dient te verwijderen!
- Plaats de datum op het verband wanneer het mag ververs worden!

37

Wondzorg bij type 3 skin tears

- Bij oppervlakkige zuivere wonde wordt er best gebruik gemaakt van een schuimverband met of zonder siliconeboder.



- Hou de wonde vochtig door laagje hydrogel of honingzalf aan te brengen
- Ververs het verband volgens de hoeveelheid wondvocht!
- Verband mag meerdere dagen dicht blijven indien geen tekenen van infectie!
- Fixeer NIET met kleefpleisters maar steeds met een windel!



38

Wat bij hevige bloeding?



- Welke zorgvragers lopen extra risico?
 - Anticoagulantia
 - Langdurig cortisone gebruik
 - Bloedstollingsstoornissen
- Langdurig 15' drukken op de wonde of drukverband
- Op siliconeverband kan uitzonderlijk algiinaat verband geplaatst worden.
 - Nadeel: kan sterk verkleven, heel goed vochtig maken bij verwijderen!




39

Wanneer worden de wonden ook ontsmet?


- Bij sterk bevuilde wonden
- Bij tekenen van infectie (roodheid, zwelling, pijn, warmte)
- Bij zorgvragers met verminderde weerstand
 - Immunotherapie
 - Cortisonepreparaten
 - Diabetes
 - Radiotherapie
 - ...
- Bij ontsmetting is het steeds belangrijk om de contacttijd te respecteren
 - Iso Betadine dermicum minimaal 2 minuten, bij duidelijke tekenen van infectie 5 minuten
- Bij geïnfecteerde wonden dienen de wonden dagelijks ververst te worden
- Er kan een wondcultuur afgenomen worden en ev. gestart worden met AB

40

Af te raden verbanden bij skin tears!

- Het aanbrengen van hechtingstrips of steri-strips



- Hechtingen bij skin tears

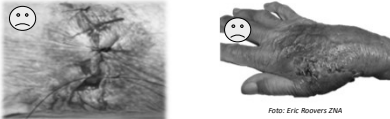



Foto: Eric Roovers ZNA



41

Af te raden verbanden bij skin tears!

- Het aanbrengen van Jodium geïmpregneerde verbanden



Foto: Eric Roovers ZNA



- PU-filmverbanden en hydrocolloïden




42

Skin tears wound management pakket

• Behandelingskaartje

Type 1 Geen weefselverlies	Type 2 Gedeeltelijk weefselverlies	Type 3 Volledig weefselverlies
		
Siliconeverband	Siliconeverband + hydrogel of honing	Schuimverband + hydrogel of honing

↓

Spoel de wonde uit en verwijder alle vuil en bloedkonters

↓

Stop de bloeding in de wonde

↓

Kies het juiste verband en documenteer de wonde

Skin tears wondobservatie

Welke classificatie van skin tears?

Type 1 Type 2 Type 3

Oppervlakte: Lengte:cm Breedte:cm

Ondernomen acties?


Wonde gereinigd Silicone verband Hydrogel of honingzalf Schuimverband of niet-verklevend verband

Front



Back





43

Skin tears wound management pakket

- Na Cl 0,9 % unidoses
- Iso Betadine dermicum
- Silicoverband
- Wondzorgsetje
- Steriele kompressen
- Schuimverband maat 10 x 10 cm
- Alginaat maat 10 x 10 cm
- Steriele schaar
- Behandelingskaartje per type skin tear
- Folder voor de zorgvrager
- Preventiegids
- Hydrogel of honingzalf
- Buisverband
- Zwachtel
- Hydraterende zalf

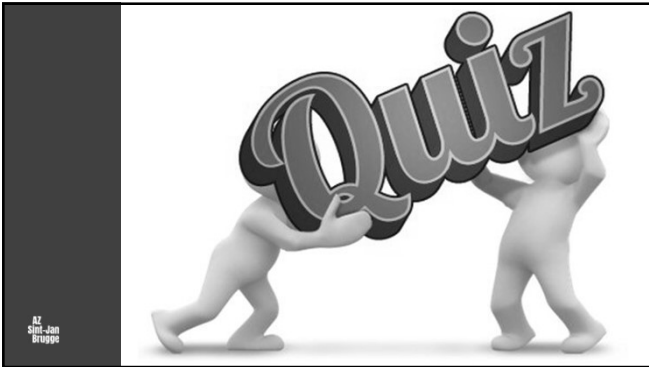


44

Mee te nemen boodschappen

- Skin tears komen vaak voor bij oudere mensen, maar de incidentie is onbekend.
- Skin tears zijn pijnlijk en genezen vaak langzaam
- Een goed begrip van de structuur, functie en effecten van veroudering op de huid is nodig om te begrijpen hoe skin tears ontstaan en hoe ze kunnen worden ondersteund om te genezen.
- Het gebruik van een consensus skin tears classificatiesysteem wordt aanbevolen.
- Verbanden moeten zorgvuldig worden geselecteerd, aangebracht en verwijderd om verder trauma te voorkomen.
- Het voorkomen van skin tears en het behoud van de integriteit van de huid zijn prioriteiten bij de zorg voor mensen met kwetsbare huid.


45



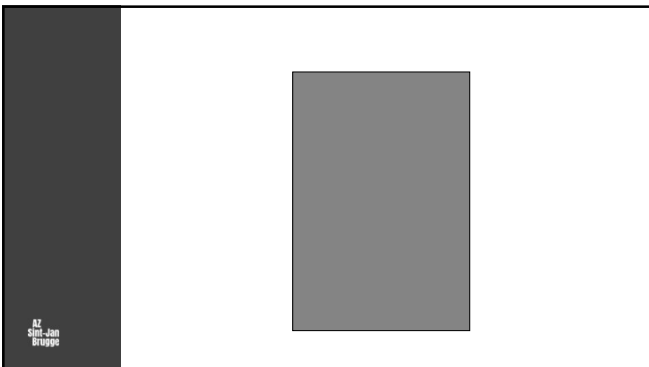
46

Vraag 1

Mag een zorgkundige de bloeding stelpen en de wonde reinigen bij een pas opgelopen skin tear?



47



48

Vraag 2

Is het verzorgen van een skin tear is meestal pijnloos?

AZ Sint-Jan Brugge

49

AZ Sint-Jan Brugge

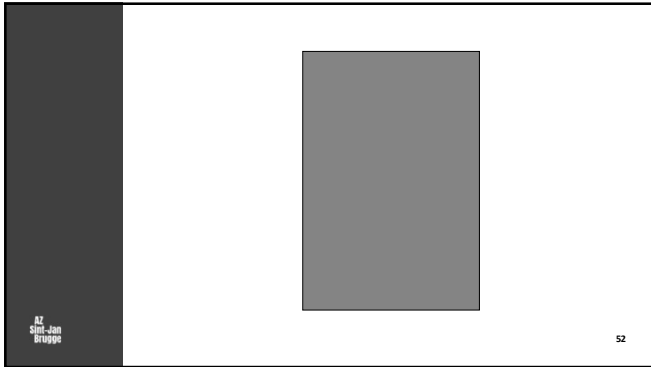
50

Vraag 3

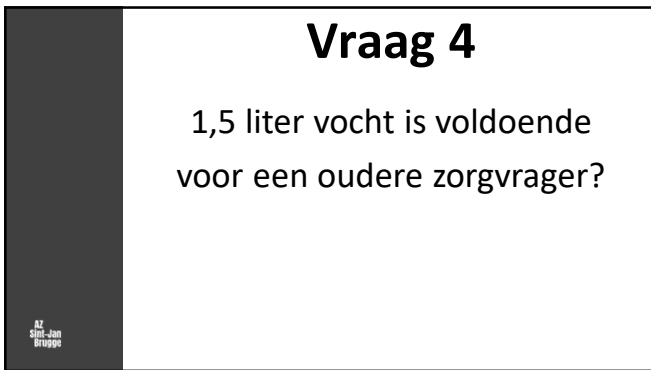
Ik moet na elke wasbeurt de huid hydrateren bij een oudere zorgvrager met verhoogd risico op skin tears?

AZ Sint-Jan Brugge

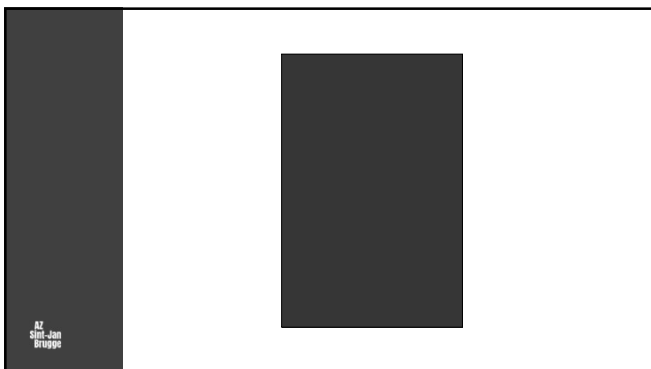
51



52



53



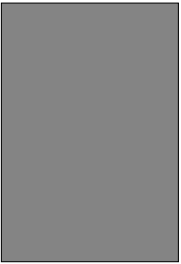
54

Vraag 5

Ik moet veel zeep gebruiken bij wassen van een oudere zorgvrager?

AZ Sint-Jan Brugge

55



AZ Sint-Jan Brugge

56

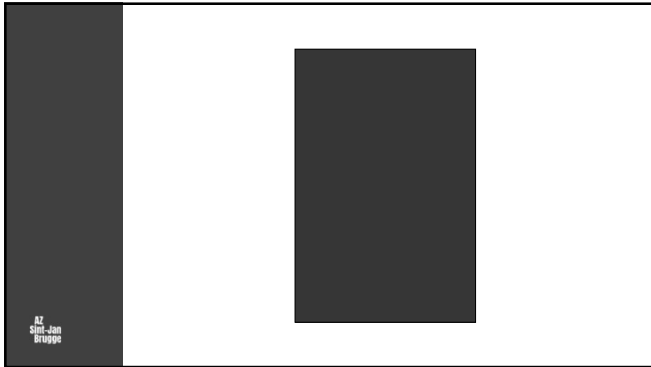
56

Vraag 6

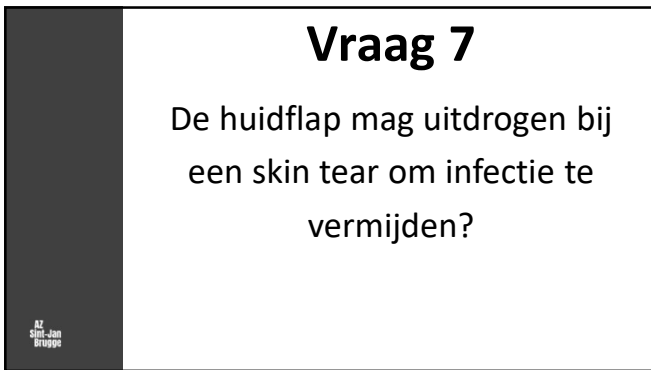
Ik gebruik best mijn handen om een oudere zorgvrager te verplaatsen?

AZ Sint-Jan Brugge

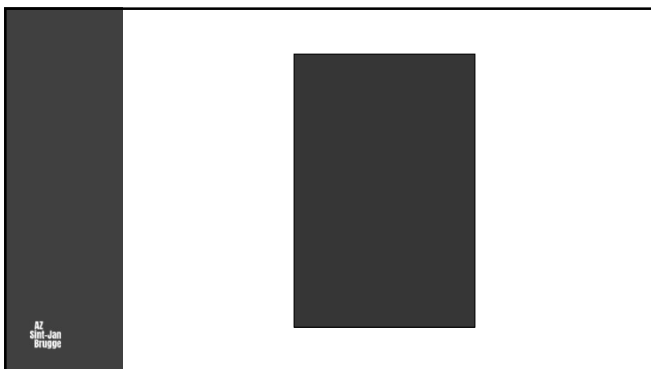
57



58



59



60

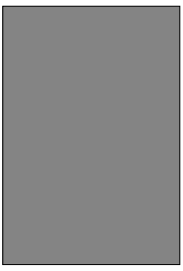
Vraag 8

Het dragen van lange mouwen
is een goede preventieve
maatregel?

AZ Sint-Jan Brugge

61

AZ Sint-Jan Brugge



62

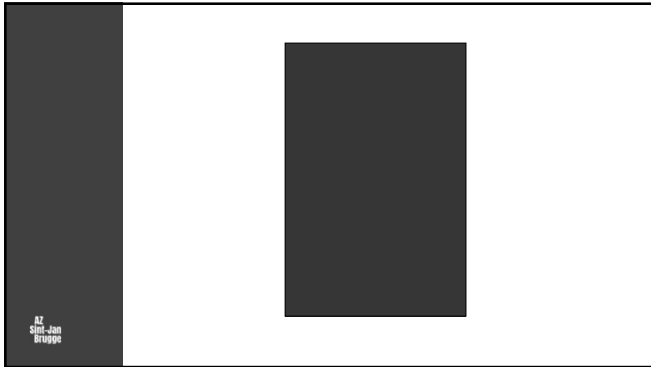
62

Vraag 9

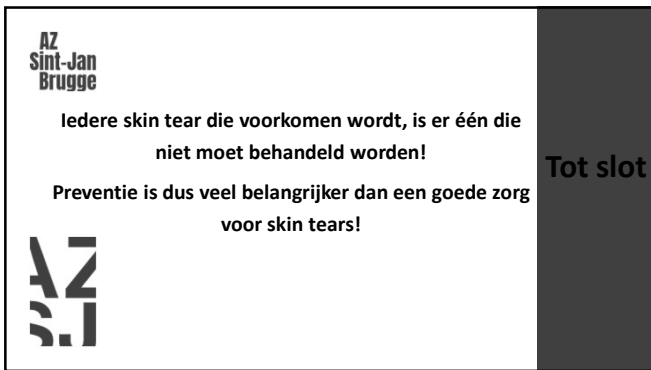
Moet de verpleegkundige
dagelijks het silicone
netverband vervangen?

AZ Sint-Jan Brugge

63



64



65



66

AZ Sint-Jan Brugge

Bronnen

- Payne M, Martin ML. Defining and classifying skin tears: need for common language. *Ostomy Wound Manage* 1993 June; 39(5):24-26,27-4,28,1
- Roovers E. (2009) Skin Tears. In: S. Cordys (ed) *Handboek Wondzorg. Vandaag* 1. Curax Skin Tears 2009
- Doi Santos, E. I. (2014). Skin tear treatment and prevention by nurses: an integrative literature review. *Rev Gaucha Enferm*, 35(2), 142-149.
- Leffranc, K., Baranokli, S., Christensen, D., Longemco, G., Chaverat, K., Hoffmeyer, S., et al. (2016). The art of dressing selection: a consensus statement on skin tears and best practice. *Advances in skin & wound care*, 29(1), 32-46.
- Leffranc, K., & Baranokli, S. (2011). Skin tears: state of the science: consensus statements for the prevention, prediction, assessment, and treatment of skin tears. *Advances in skin & wound care*, 24(9), 2-15.
- Vandervorst, L.G., Tolerton, S.K., Campbell, P.A., Delle, J.M., & Loch-Wilkstrom, A.V. (2014). Acute management of skin tears: a change in practice pilot study. *International wound journal*, 31, 59-64.
- Leffranc K, Baranokli S & Skin Tear Consensuspanelsleden. Skin tears: stand van de wetenschap: consensusverklaringen voor de preventie, voorspelling, beoordeling en behandeling van skin tear. *Adv Huid Wondverzorging* 2011; 24 (9 suppl): 2-15.
- Baranokli S, Leffranc K, Gloeckner M. Skin Tears voorkomen, beoordelen en behandelen: een klinische review. *Am J Nurs* 2016; 116: 24-30 Verpleegle Stree.
- Peter G, Santos VGG. Preventie en factoren geassocieerd met skin tears in instellingen voor langdurig verblijf voor ouderen (EP0931). Gepresenteerd op de jaarlijkse European Wound Management Conference, Londen, Verenigd Koninkrijk, 13-15 mei 2015, Brazilië.
- Skinneren J, Bernmark S, Leffranc K, Baranokli S. Deontie vertaling en validatie van het International Skin Tear Advisory Panel Skin Tear Classification System. *J Wondzorg* 2015; 29: 388-392. Steenmeke.
- Koyama Y, Nagakami G, Iizuka S et al. Onderzoek naar de prevalentie van huidtraan en huidafwijkingen geassocieerd aan huidscheten bij oudere patiënten in een langdurige medische faciliteit in Japan. *Int Jound J* 2016a; 13: 189-197. Japan.

67

AZ Sint-Jan Brugge

Goede zorg laat niemand achter

AZ Sint-Jan Brugge NV
Campus Sint-Jan
Boulevard 111, 2020 Brugge, T00 45 21 11
info@azsintjan.be - www.azsintjan.be

68
